

Täysistunto

Torstai 12.6.2025 klo 16.00—19.36

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 41/2025 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 8/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 8/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.32 **Pinja Perholehto sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen ympäristövaliokunnan laajasta mietinnöstä pääkohtia. Mietinnön pohjana on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Käsiteltävä esitys liittyy kiinteästi vireillä olevaan aluehallintouudistukseen, ja sillä on läheinen yhteys myös esitykseen uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on toteuttaa yhden luukun periaatetta ympäristöasioiden käsittelyssä ja edistää lupa-asioiden käsittelyn yhdenmukaisuutta ja sujuvuutta. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026 eli samaan aikaan kuin valtion aluehallinnon uudistusta koskeva lainsäädäntö.

Ympäristövaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muutettuna. Valiokunta on johdonmukaisesti tukenut lainsäädännön kehittämistä yhden luukun mallin suuntaan korostaen, että keskittämällä toiminta yhteen valtakunnalliseen ympäristöviranomaiseen olisi mahdollista saavuttaa toiminnallisia ja menettelyllisiä etuja. Samalla keskeisenä vaatimuksena on pidetty sitä, etteivät hallinnon sujuvoittamistoimet saa vaarantaa ympäristönsuojelun korkeaa tasoa ja että kansalaisten osallistumisoikeus ympäristöä koskevaan päätöksentekoon on turvattava.

Mietinnössään valiokunta korostaa useita seikkoja, ensinnä sitä, että kun perustetaan yhtenäinen valtakunnallinen virasto, on samalla varmistettava paikallisten olosuhteiden tuntemus ja alueellisten erityispiirteiden huomioiminen. Hallituksen esityksessä nämä näkökulmat ovat esillä esimerkiksi asioiden käsittelyn edellyttämää asiantuntemusta sekä ratkaisukokoonpanoa koskevissa säännöksissä. Toiseksi valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että vaikka uudella sääntelyllä on pyrkimys nopeuttaa ja sujuvoittaa lupaprosesseja, säilyvät ympäristön hyvän tilan turvaamista koskevat säännökset ennallaan. Uudistuksen toimeenpano ratkaisee siis käytännössä pitkälti sen, miten lupamenettelyjen sujuvoittamisessa tosiasiaa onnistutaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

Ympäristövaikutusten näkökulmasta Lupa- ja valvontaviraston perustamisen on arvioitu parantavan lupamenettelyiden selkeyttä, vahvistavan asiantuntemusta sekä ympäristöön liittyvien tietojen ja selvitysten yhdenmukaisempaa käsittelyä. Tämä voi välillisesti edistää myös ympäristövaikutusten parempaa arviointia.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan käsittelyaikojen osalta useampia, sitovuudeltaan eristeisiä säännöksiä. Kaikkien lupa-asioden osalta pakolliseksi tulee käsittelyajan arviointi ja sen päivittäminen, mikäli aikataulu merkittävästi muuttuu. Erillinen 12 kuukauden määräaika koskee hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 7 §:n 4 momentin mukaan vihreän siirtymän etusijahankkeita. Voimassa olevassa laissa määräaika sisältyy esityksen perusteluihin, mutta nyt tämä ehdotetaan säädettäväksi lain tasolla. Valiokunta ehdottaa pykälään teknistä täsmennystä siten kuin yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetään. Kolmantena kokonaisuutena ovat sitten vielä EU-säätelystä suoraan velvoittavat ja hankekohtaisesti määrittyvät määräajat.

Arvoisa puhemies! Muita keskeisiä muutoksia ovat muun muassa luonnonsuojelulain 35 §:n ehdotus Natura-arviointien osalta viranomaisen lausunnon määräajan lyhentämisestä kuudesta kolmeen kuukauteen sekä hallitusohjelmaan perustuva eräiden ympäristöllisten lupien yhteiskäsittelyn laajentaminen.

Lupamenettelyn ja yva-menettelyn yhteensovittamista koskien valiokunta ehdottaa 7. lakiehdotuksen 3 §:n täsmentämistä siten kuin yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetään. Hankkeesta vastaava voi tehdä yva-lain mukaisesti yhteysviranomaiselle aloitteen arviointimenettelyn käynnistämisestä myös ilman 3 momentissa tarkoitettua päätöstä. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä selventää, että vaikka kyse olisi hakijan aloiteoikeudesta, säilyy määräysvalta menettelyn soveltuvuudesta hankkeeseen toimivaltaisella viranomaisella.

Valiokunta toteaa lisäksi, että säännöstä on tarkoitus soveltaa ennen kaikkea hankkeiden muutoksiin ja sellaisiin uusiin hankkeisiin, joiden suunnittelutilanne on ristiriidaton, ympäristövaikutukset hyvin hallittavissa ja vaihtoehtoja vain vähän.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa kiinnitettiin laajasti huomiota ennen muuta myös tarpeeseen turvata uudistuksessa riittävät voimavarat. Valiokunta pitää hyvin tärkeänä, että hallitus on sopinut julkisen talouden suunnitelmasta vuodelle 2026—2029 siten, että uuden lupaviranomaisen perustamisen yhteydessä sille turvataan riittävät resurssit. Sujuvan jatkon varmistamiseksi arvioidaan kuitenkin tarvittavan määräaikaista lisämäärärahaa, jonka suuruus on hallituksen esityksessä arvioidun mukaisesti 4,1 miljoonaa euroa vuodelle 26 ja 5,1 miljoonaa euroa vuodelle 27. Lisäksi valiokunta korostaa, että erityisesti Lupa- ja valvontaviraston resursointi, henkilöstön koulutus ja sidosryhmien osallistaminen ovat keskeisiä tekijöitä uudistuksen toimeenpanon onnistumisessa. Mittavan uudistuksen vaikutusten seuranta ja voimavarojen riittävyyden arviointi on tärkeää.

Valiokunnan mietintö ei ole yksimielinen, vaan siihen sisältyy vastalause, jossa on pykälämuutosehdotuksia ja lausumaehdotuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.38 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tänään eduskunnassa käsiteltävä lakiesitys on tärkeä askel kohti kestäväää, selkeämpää ja asiakaslähtöisempää hallintoa. Kyse on siitä, että ympäristöasioiden luvituksen on oltava yhtä aikaa sujuvaa, vastuullista ja vaikuttavaa. Me haluamme ensiksi, että kestäväyyden puolesta työskentely on tulevaisuudessa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

helppoa, toiseksi, että apu löytyy yhdestä paikasta, ja kolmanneksi, että lupamenettely ei ole este vaan väylä investoinneille, jotka edistävät ilmastotavoitteita ja puhdasta siirtymää.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä päätämme valtakunnallisesta Lupa- ja valvontavirastosta. Sen tehtävänä on jatkossa koota yhteen nykyisin eri aluehallintovirastoissa ja ely-keskuksissa hajautetut ympäristölupatehtävät. Tämä tarkoittaa selkeyttä. Se tarkoittaa, että jatkossa valtaosa lupakäsittelystä tapahtuu yhden viranomaisen kautta yhdellä luukulla. Tämä malli ei vain selkeytä lupamenettelyä vaan myös tehostaa sitä. Yhden luukun malli mahdollistaa useampien lupien yhteiskäsittelyn: yksi päätös, yksi valitustie. Ympäristölupa, vesilupa, Natura-arviointi ja yva-menettely voivat olla osa samaa prosessia. Tämä on selkeämpää, sujuvampaa ja oikeudenmukaisempaa niin hanketoimijoille kuin kansalaisille. Tämä on juuri sitä, mitä kestävyuden puolesta työskentelevä Suomemme tarvitsee tässä ajassa.

Arvoisa puhemies! Ympäristövaliokunta on tukenut esitystä ja tehnyt siihen harkittuja muutoksia. Haluan kiittää valiokuntaa huolellisesta ja perusteellisesta työstä. Valiokunta korostaa erityisesti kahta asiaa: ensinnäkin, että hallinnon sujuvoittaminen ei saa heikentää ympäristönsuojelun tasoa, ja toiseksi, että uuden valtakunnallisen viraston on otettava huomioon myös alueelliset erikoispiirteet, erityispiirteet ja paikallinen asiantuntemus. Valiokunta ehdottaa myös teknisiä tarkennuksia yhteiskäsittelyyn, minkä tarkoituksena on parantaa ennustettavuutta ja päätösten laatua ilman, että yksikään näkökulma jää pimentoon.

Ympäristönsuojelu ei ole vastakohta investoinneille, päinvastoin. Ympäristön hyvä tila ja selkeä sääntely ovat edellytys vastuulliselle kasvuille. Yksi luukku tarkoittaa, että yrittäjä tietää, mistä aloittaa ja mitä odottaa. Emme ole muuttamassa lupien ehtoja, vaan tuomme selkeyttä siihen, kuka niistä päättää ja miten ne etenevät. Haluamme luoda vakautta, varmuutta puhtaan siirtymän hankkeille.

Arvoisa puhemies! Kestävää tulevaisuutta ei rakenneta sattumalta, se rakennetaan selkeillä prosesseilla, järkevällä sääntelyllä ja yhteisellä tahdolla. Kysymys ei ole vain luvista, hallinnosta tai viranomaisista. Kysymys on siitä, miten me suhtaudumme tulevaisuuteen. Tämä lakiuudistus on valinta eteenpäin katsovasta Suomesta, maasta, jossa kestävä kehitys, elinkeinoelämän toimintakyky ja ympäristönsuojelu eivät ole ristiriidassa. Siksi se ansaitsee tukemme, ja siksi meidän on vietävä esitys maaliin määrätietoisesti. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.43 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Keskusta on tämän mietinnön takana, mutta joitain huomioita.

Ensinnäkin kiitos ympäristövaliokunnan jäsenille tämän asian sujuvasta käsittelystä sekä hyvästä yhteistyöstä.

Mietinnössä on erityisesti kolme kohtaa, jotka on syytä nostaa esille:

Kohta 1: Valiokunta korostaa, että kun perustetaan yhtenäinen valtakunnallinen virasto, on samalla tärkeää varmistaa, että paikallisten olosuhteiden tuntemukseen ja alueellisiin erityispiirteisiin kiinnitetään riittävästi huomiota. Hallituksen esityksessä alueellisuuteen liittyvät näkökulmat on huomioitu esimerkiksi asioiden käsittelyn edellyttämää asiantuntemusta sekä ratkaisukokoonpanoa koskeissa säännöksissä. Esimerkiksi asian laadun edellyttämää asiantuntemusta arvioitaessa ja sovellettaessa tulee tarpeen mukaan kiinnittää huomiota myös hankkeen tai toiminnan sijaintiin. Vastaavasti ennakollisessa ohjauk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

sessä on tarpeen ottaa huomioon esimerkiksi alueelliset erityispiirteet, kuten hankkeen tai toiminnan sijoittuminen erityistä osaamista tai erityisiä selvityksiä vaativalle alueelle. Valiokunta korostaa, että vaikka uusi Lupa- ja valvontavirasto on valtakunnallinen ja edistää yhtenäistä käsittelyä, se on samalla monipaikkainen ja ottaa alueelliset erityispiirteet myös huomioon.

Kohta 2: Kehysriihen päätös maksullisten ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyiden kustannusvastaavuuden ja sitä kautta lupamaksujen nostamisesta lisää yritysten kustannuksia. Näitä vaikutuksia ei ole aikataulusta johtuen voitu tämän esityksen yhteydessä tarkemmin arvioida. Valiokunta viitaten aluehallintouudistuksesta antamaansa lausuntoon kiinnittää huomiota siihen, että maksuperusteiden arvioinnissa on tärkeää ottaa huomioon maksun kohtuullisuus suhteessa ympäristölupapalvelollisten hyvin erilaiseen maksukykyyn. Esimerkiksi maatalousyrittäjänä toimiva, usein yksityiseen henkilöön rinnastettava ympäristölupapalvelollinen ja suuri teollisuuslaitos ovat aivan eri asemassa niin toiminnan laajuuden kuin maksukykynsä suhteen. Myös ennakollisen ohjauksen maksullisuutta harkittaessa on maksutaso asetettava hakijasta riippuen sellaiseksi, ettei mahdollisuutta jätetä maksun vuoksi käyttämättä, mikä puolestaan veisi viranomaisen resursseja mahdollisen laadultaan heikomman lupahakemuksen käsittelyssä.

Ja kohta 3: Uuteen Lupa- ja valvontavirastoon perustettavan yleisen edun valvontayksikön toimintaa on arvioitava erityisesti luvituksen sujuvuuden ja toimintaympäristön ennakoitavuuden kannalta. Myös perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että yleisen edun valvontayksikön toimivaltasäännöksiä muun painavan yleisen edun määritelmän osalta on välttämätöntä selkeyttää ja täsmentää. Näillä tekijöillä on suuri merkitys luvituksen sujuvalle käsittelylle ja ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen kannalta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

17.46 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen tärkeimpiä tavoitteita pitäisi olla se, että saamme Suomeen sujuvamat ja nopeamat lupaprosessit. Siihen on kirjauksia hallitusohjelmassakin, mutta nyt näyttää siltä, että käytännön toteutus vie meitä vähän päinvastaiseen suuntaan. Uuteen valtion Lupa- ja valvontavirastoon ollaan luomassa niin sanottu yleisen edun valvontayksikkö, jolla olisi oikeus valittaa viraston omista lupapäätöksistä — siis oikeus valittaa viraston omista lupapäätöksistä.

Tämä on lähtökohtaisesti erikoinen asetelma. Toisella puolella virastoa käsitellään lupahakemuksia, ja toisella puolella samassa virastossa valitetaan niistä samoista päätöksistä. Tällaista järjestelmää on vaikea pitää selkeänä ja luottamusta herättävänä. Lisäksi pelkkä valitusoikeuden olemassaolo voi jo ennalta vaikuttaa siihen, millaisia päätöksiä lupapuolella tehdään. Se ohjaa harkintaa ja voi luoda ylimääräistä varovaisuutta tai byrokratiaa, joka ei palvele kenenkään etua. Annetun päätöksen pitää olla sellainen, että siihen ei enää sama virasto puutu — siis päätöksen on oltava sellainen, että siihen ei sama virasto puutu. Lisäksi vielä sekin, että monet yleisen edun sisällä tapahtuvista ratkaisuksista eivät olekaan niinkään oikeudellisia vaan myös poliittisia ja muita arvostuksia sisältäviä.

Arvoisa puhemies! Mielestäni ei ole olemassa mitään objektiivista yleistä etua. On olemassa erilaisia perusteluja suuntaan ja toiseen. Käytännössä tämä yleisen edun valvontayksikön luominen ei muuta nykytilaa yhtään paremmaksi. Tällä hetkellä kunnissa tehdyistä ympäristölupapäätöksistä ely-keskusten ympäristöpuoli valittaa hallinto-oikeuteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

Tämä ei ollut edellisen uudistuksen tarkoitus, ja nyt uudistuksessa tilanne säilyy ennallaan. Viranomaiset ovat vain saman katon alla. Lähtökohdan pitää ehdottomasti olla se, että virastosta tuleva päätös on yksimielinen ja sitä ei toinen saman viraston viranomainen enää voi kääntää. Mahdolliset valitukset käsitellään sitten hallinto-oikeudessa, kuten oikeusvaltioperiaate edellyttää.

Arvoisa puhemies! Keskustan mielestä luvituksen pitää olla Suomen kilpailuvaltti. Taivoitteeksi pitää asettaa se, että meillä on Euroopan nopein luvitusprosessi vuoteen 2027 mennessä. Se ei toteudu rakentamalla viraston sisäisiä valituskierroksia. Tarvitsemme yhden luukun mallin, emme kahta ovea vastakkaisiin suuntiin saman katon alla.

Arvoisa puhemies! Positiivinen asia on, että ympäristövaliokunta lisäsi mietintöön — kiitos keskustan edustajien aktiivisuuden — monta selkeää lisäystä uuden Lupa- ja valvontaviraston yleisen edun valvontayksikön toiminnan arvioinnista luvituksen sujuvuuden ja toimintaympäristön ennakoitavuuden kannalta. Kiitos hallituspuolueiden edustajille tuesta mietintöön tulevien lisäysten kohdalla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.50 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena on tosiaan toteuttaa tätä yhden luukun periaatetta ympäristöasioiden käsittelyn osalta nyt tässä uudessa Lupa- ja valvontavirastossa ja edistää myös lupa-asioiden käsittelyn yhdenmukaisuutta ja sujuvuutta. Moni näistä muutoksista liittyen lupa- ja ympäristöasioiden käsittelyyn on tietenkin yleisesti kannatettava ja asia, josta olimme ympäristövaliokunnassa kaikki samaa mieltä. Myös vasemmistoliitto lähtökohtaisesti kannattaa sitä, että edistetään yhden luukun periaatetta ja luvituksen sujuvoittamista, jotta tätä energiamurrosta voidaan vauhdittaa, ja toki myös esimerkiksi ruokajärjestelmän osalta. Mutta on kuitenkin oltava tarkkana, miten tämä sitten käytännössä toteutetaan. Ensinnäkin meille on tärkeä se lähtökohta, jonka pitää siis tässä toteutua, jotta se muutos on aidosti kestävä, ja se on se, että tätä energiasiirtymää ei voi eikä pidä tehdä sellaisella tavalla, joka heikentää luonnon monimuotoisuutta. Nyt on kuitenkin todettava, että juuri tätä lähtökohtaa hallitus selkeästi ei halua ottaa vakavasti.

Tässä käsittelyssä on myös tullut selväksi, että tässä hallituksen esityksessä korostuu ennen kaikkea tämä hankkeiden toteuttajien näkökulma, ei niinkään yleisen edun tai ympäristövaatimusten varmistaminen ja niistä kiinni pitäminen. Sen takia me olemme ympäristövaliokunnassa jättäneet tähän mietintöön vastalauseen yhdessä vihreiden kanssa, eli teen siis nyt tässä samalla vastalauseen 1 mukaiset muutosehdotukset.

Nostan vastalauseestamme keskeiset kritiikin kohteet vielä lyhyesti:

Ensimmäinen ja merkittävin heikennys tässä esityksessä on tämä yhteiskuuleminen eli ympäristövaikutusten arviointimenettelyn selostuksen ja lupahakemuksen yhdistäminen samanaikaiseksi yhteiskuulemiseksi. Tämä käytännössä heikentää merkittäväällä tavalla ympäristövaikutusten arviointia ja sen vaikuttavuutta. Tätä kritisoiitiin kuulemisissa myös paljon.

Toiseksi pidämme ongelmallisena myös sitä, että tätä hankkeiden mahdollisuutta saada poikkeusta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä laajennettiin merkittävästi.

Ja kolmanneksi pidämme ongelmallisena sitä, että kaivosasiat on jätetty tästä ulkopuolelle. Myös resurssien riittävydestä olemme huolestuneita. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

17.53 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen ymmärtänyt, että hallituksella on sama tavoite: saada elinkeinoelämää käyntiin, saada kasvua Suomeen. Tiedämme, että kolmen miljardin investoinnit odottavat lupapäätöksiä tai ovat valitusprosessissa ja odottavat seuraavaa käsittelyvaihetta. Jos ja kun tämä on siinä taustalla, kun tätä lainsäädäntöä on tehty, se on ihan hyvä.

Itselläni oli aika vahvoja pelkotilojakin siitä, että kun tulee tällainen yksi lupahallintoviranomainen, niin miten se huomioi sitten paikallisen osaamisen ja paikalliset olosuhteet. Jos mietitään ihan sitä ajattelumaailmaa, mikä on vaikkapa Tampereella, jonne tämä prosessi nyt ilmeisesti keskittyy, verrattuna vaikka Kainuuseen tai Pohjois-Karjalaan tai keskiseen Suomeen, niin jo se ajattelumaailma näillä viranomaisilla on hyvin erilainen. Se ei välttämättä ole ihan myönteinen samassa määrin vaikkapa luonnonvarojen kestäväan käyttöön liittyen tai näin. Mutta kuitenkin olen tullut sille kannalle, että tällä lainsäädäntöesityksellä on sama tavoite, ja kun kuulin tuosta edustaja Kallion puheenvuorosta, että paikalliset olosuhteet huomioidaan näissä prosesseissa, niin se rauhoittaa mieltäni. Myös lupamaksujen osalta on hyvä, että valiokunta huomioi sen, että nämä eivät voi nousta kohtuuttomasti.

Mutta edelleenkin olen todella surullinen ja hämmentynyt siitä, että tämä hallitus halusi tällaisen yleisen edun valvontayksikön perustaa, joka valittaa omista päätöksistään. On tärkeää nyt, että sen toimivaltasäädökset katsotaan viimeisen päälle niin, että siitä ei tule tällainen valitusautomaatti, joka ohjaa ylikireisiin tulkintoihin, kun on tavallaan veto-oikeus, jota saatetaan käyttää myöskin poliittisista tai ideologisista syistä eikä ihan oikeasti sitä kokonaiskestävyyttä huomioiden. Tähän pyytäisinkin hallitukselta näkemyksiä, onko tämä varmasti hoidettu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.56 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys sinänsä on yleisellä tasolla kannatettava. Prosessien sujuvoittaminen ja luvituksen nopeuttaminen ovat varmasti asioita, mitä me kaikki tässä salissa kannatamme.

Tässä esityksessä korostuu kuitenkin hyvin vahvasti hankkeiden toteuttajien näkökulma. Se korostuu liikaa suhteessa ympäristön- ja luonnonsuojeluun. On riski, että tämän lainsäädännön myötä meidän vaikutukset ympäristöön tulevat olemaan negatiivisempia, vaikka sinänsä tarkoitus on sujuvoittaa prosessia. Tässä tosiaan tullaan yhdistämään ympäristövaikutusten arviointi ja lupahakemus, ja ne voidaan antaa samaan aikaan. Sen riskinä on täällä valiokunnan mietinnössäkkin ilmoitettu — eli itse asiassa, kun näitä kahta lupaa edistetään yhtä aikaa — että jos jonkun toisen laajan hankekokonaisuuden sivuasian lupapäätös kumoutuu muutoksenhaussa, niin se johtaa myös sen toisen luvan kumoutumiseen. Eli siinä mielessä tämä voi tietää hanketoimijalle myös lisätyötä.

Ympäristönsuojelun kannalta ongelmallista on se, että mahdollisuutta saada poikkeus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä laajennetaan merkittävästi. Itse ajattelen niin, että Suomen tulee olla sujuvan lupakäsittelyn edelläkävijä: sellainen maa, johon me kutsumme kaikki vastuulliset toimijat perustamaan toimintaa, yrityksiä, teollisuuden toimintaa ja niin edelleen. Mutta samanaikaisesti toivoisin myös, että me olemme ympäristönsuojelun ja ympäristöstä huolehtimisen edelläkävijä emmekä lähtisi tässä ottamaan takapak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

kia, koska jo tälläkin hetkellä Suomen luonnon monimuotoisuus heikkenee. Meidän pitäisi kääntää tämä suunta.

Yksi asia, mistä tässä valiokunnan mietinnössä ja myös vastalauseessa huomautetaan, on myös nämä resurssit. Jos me halutaan aidosti nopeuttaa prosesseja, siihen tarvitaan myös lupaviranomaisia. Me tiedämme, että jo nyt monissa lupaviranomaisissa on pullonkaulana nimenomaan resurssien vähäisyys.

Kannatan edustaja Kivelän tekemää ehdotusta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

17.58 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Yhdyn edustaja Mehtälän aiemmin lausumiin kiitoksiin keskustan edustajien aktiivisuudesta tämän asian käsittelyssä ympäristövaliokunnassa. Yhdyn myös niihin kiitoksiin, jotka on osoitettu ympäristövaliokunnan hallituspuolueiden edustajille keskustan rakentavien muutosehdotusten huomioimisesta ja mukaan ottamisesta tämän lain valiokuntakäsittelyssä. Yli hallitus—oppositio-rajojen tehtävä yhteistyö on erityisen arvokasta asioissa, joiden vaikuttavuus ulottuu yli vaalikausien.

Yleisen valvontayksikön luominen tässä yhteydessä sisältää huolia, aivan kuten edustaja Kalmari edellä hyvin kuvasi. Minäkin toivon hallituspuolueiden edustajilta tämän esityksen kohdan selkiyttämistä, ettei tässä vaan käy niin, että lain hyvät tarkoitukset tehdään kokonaan tai osittain tyhjiksi tämän uuden yksikön luomisella.

Luvituksen sujuvoittaminen, nopeuttaminen, byrokratian karsiminen ja kustannusten kohtuullistaminen lupien hakijoille ovat tämänkin hallituksen hyviä tavoitteita. Toivottavasti pääsemme näiden tavoitteiden osalta yhdessä eteenpäin tulevienkin lakihankkeiden osalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

18.00 Mai Kivelä vas: Arvoisa rouva puhemies! Itse ainakin haluan vielä kommentoida muutamaa asiaa, mitkä tässä keskustelussa ovat tulleet, ja itse haluan korostaa sitä, että ajattelen, että näiden toiminnanharjoittajien, hankkeiden toteuttajien etu on se, että näistä ympäristökysymyksistä huolehditaan ja että se prosessi on sujuva myös siitä näkökulmasta, että ne ympäristöasiat tulevat aidosti hyvin huomioon otetuiksi oikeassa vaiheessa. Uskon, että myös nämä hankkeiden toteuttajat haluavat tätä, koska se on kaikille paljon parempi lähtökohta kuin se, että tulee konflikteja tai sitten pahimmassa tapauksessa asioita viedään oikeuteen.

Mutta se, mitä en ymmärrä, on tämä yleisen edun valvonnan kritisointi, jota nyt tässä on erityisesti harjoitettu. Itse ainakin ajattelen, että on erittäin tärkeää, että meillä tämä uusi virasto valvoo yleistä etua, ja tämä kritiikki, joka tähän osuuteen kohdistuu, on jokseenkin erikoista. Täällä myös hyvin nostettiin esille se, että valitettavasti itse asiassa valiokunnassa enemmistö halusi ottaa näitä keskustan esityksiä mukaan siihen mietintöön, jossa tätä yleisen edun valvontaa ja sen oikeutusta tavallaan kyseenalaistetaan. Tätä itse pidin hyvin erikoisena, että minkä takia hallituspuolueet haluavat näin tehdä tai sitten ylipäätänsä puolueet, jotka tämän mietinnön takana olivat. Eli sikäläkin tämä vastalauseen lähtökohta on tietenkin se, että yleisen edun valvonta on tärkeää ja siitä pitää pitää huolta.

Mutta se, mistä me varmasti kaikki sekä valiokunnassa että täällä olemme samaa mieltä, on se, että tätä nyt on kyllä tarpeen seurata ja arvioida, niin koko tätä aluehallintouudistusta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

kuin tätä luvituksen sujuvoittamisen kokonaisuutta eli näitä vaikutuksia, mitä tällä isolla muutoksella tulee olemaan, ja ylipäättänsä, miten hyvin tämä tavoiteltu yhden luukun periaate tulee toimimaan. Siinä myös nämä riittävät resurssit ovat aivan keskeisessä asemassa, ja niidenkin turvaaminen on sekä yleisen edun, ympäristön että hankkeiden toteuttajien etu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

18.03 Pinja Perholehto sd: Arvoisa rouva puhemies! Käytin aiemman puheenvuoroni valiokunnan mietinnön esittelyyn. Haluaisin kuitenkin kahta asiaa toisesta näkökulmasta kommentoida.

Ensinnä tämä yleisen edun valvonta. Pidän hieman ehkä erikoisena sitä keskustelua, jota täällä on käyty. Edustaja Kiveläkin viittasi siihen, ettei ollut aivan itsestäänselvyys, että valiokunnan jäsenillä, edes kaikilla tässä mietinnössä mukana olleilla, olisi ollut jotenkin jaettu käsitys siitä, että nämä keskustan muutosehdotukset olisivat olleet välttämättä nimenomaan ympäristön- ja luonnonsuojelun näkökulmasta hyviä. Kyllä itsekin siellä jonkin verran jaakobinpainia sain käydä sen kanssa, että hallituspuolueet myös ikään kuin oman esityksensä ulkopuolelta siihen mietintöön halusivat nostaa asioita. Tietenkin muiden puolueiden osalta se aiheuttaa aina pohdinnan siitä, missä vaiheessa täytyy irtautua yksimielisyydestä. Tällaista pohdintaa ei tietenkään ole niin mukava käydä, jos itse hallituksen esitys voisi olla hyvä.

Mutta toinen asia, mitä kyllä erityisesti pidin tervetulleena, oikeastaan liittyy mietintöön jätettyyn vastalauseeseen. Siellä on yksi erityisen tärkeä lausumaehdotus, joka koskee kaivoslupien ottamista osaksi lupaharkintaa niin, että myös ne olisivat jatkossa osa tätä yhden luukun palvelua. Jos katsoo eduskuntakäsittelyä vuodelta 2022, silloin kaivoslain käsittelyn yhteydessä talousvaliokunnan lausumaehdotuksen mukaisesti on eduskunta hyväksynyt lausumaehdotuksen, jossa edellytettiin, että kaivosluvan ja ympäristöluvan yhteensovittamista edistetään. Tässä oli tarkoitus turvata se, että prosessi on paitsi nopea ja sujuva myös ympäristön näkökulmasta järkevä. Näin ollen tämä lausumaehdotus on enemmän kuin kannatettava, minkä vastalauseessaan vihreät ja vasemmistoliitto ovat tehneet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.05 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kun tässä käytiin keskustelua siitä, kenen etua tässä ajetaan, niin, kyllä, etu on luonnon, yrittäjien, toimijoiden ja kansakunnan etu. Juuri siksi tätä uudistusta tehdään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.05 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! — Anteeksi, kun puusikututtaa. Kun otin näin vanhaksi mieheksi pari juoksuaskelta, niin pulssi nousee. Ei muista syistä nouse. [Välihuutoja] — Joo, puhukaa vaan, niin minulla aikaa tässä vähän tasata.

Tässä menevät nyt vähän ehkä sekaisin tämä yleisen edun valvonta ja sitten yleisen edun valvontayksikkö. Yleisen edun valvontaa ei varmasti kukaan vastusta, vaan siinä, että tähän järjestelmään rakennetaan sisälle, sen uuden viraston sisälle, tällainen valvontayksikkö, nähdään sitä problematiikkaa ja seurannan tarvetta. — Kiitos, ei muuta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.